

Ferdinand Ossendowski:
Življenje in prigode
male opice.
(Dnevnik šimpanzke
"Kaške")

Dan svobode.

Od včeraj sem sama in svobodna. Strašno mi je in žalostno. Vendar — je tako bolje! Lahko sem žalostna, kadar hočem. Ni mi treba veselo gosti in žvižgati, zabavati druge, a natihoma jokati.

Danes sem prelila dosti solzá. Spomnila sem se džungle, mamice in ZoZo.

Na dvorišču sem se s težavo skobacala na ograjo. Za njo so rastla visoka drevesa. Skočila sem na vejo in splezala celô na vrh. Na drevesu so rastle orehi v zeleni luščini. Niso bili dobri, toda jedla sem jih, ker sem bila lačna. Nasitila sem se in sem se že mirneje začela razgledovati po svetu.

Bila sem v velikem vrtu. Videla sem ptiče. Že so zaspali in leno vzklicali. Solnce je ugašalo na nebu. Mrak je počasi zapadal. Ne tako kakor v džungli. Tam prihaja noč takoj. Ljubljena džungla! Stisnila sem se med veje. Bila sem mirna in celo malo spala sem. Zjutraj sem obiskala ves vrt. Ni bil tako velik kakor naša džungla. Nisem našla banan in ne papagajev. Le orehi so rastle na drevesih. Posilila sem se in sem hotela pisati. Namah mi je prišlo na misel, da sem preveč blizu Žaninega doma. Lahko me najdejo tu. Sklenila sem bežati dalje. Preletela sem vrt in sem splezala na ograjo. Za njo se je vleklo polje. Skočila sem na drugo stran in se skrila v travi. Pomikala sem se oprežno, prežeč in pazljivo ogledujoč okolico. Opoldne sem se priplazila do starega, napol sežganega plota. Pogledala sem skozi špranjo. Ugledala sem nekaj novega.

Stale so tam na kolesih velike, rdeče skrinje z okni. Nekakšne pošasti so s tuljenjem in škripanjem švigale v razne strani. Visoko so metale oblake črnega in belega dima. Strah se me je že loteval. Namah sem zavohala nekaj zelo mikavnega.

Odnekod je prihajal čudovit vonj po jabolkih. Šla sem na drugo stran in sem vohala. Vonj me je privedel do ene izmed skrinj na ko-

lesih. Čutila sem vedno močnejši vonj. Rada imam jabolka, če so sočnata in sladka. Kretala sem se okoli skrinj in se povsod ogledovala. Bile so popolnoma zaprte... Kaj naj tu delam? Morala sem priti do jabolka. Lakota se je čimdalje bolj oglašala.

Kmalu sem opazila, da ni bilo železno okence natanko zaprto. Aha! Dalje je šlo popolnoma gladko. Hitro in ročno sem splezala na črno streho skrinje. Odtod — do okenca. V skrinji je bilo temno. Vendar sem opazila, da je polno jabolka v njej. Ne da bi pomislila, sem skočila dol.

Kako izborna so bila ta jabolka! Nisem se mogla odtrgati od njih. Jedla sem in jedla. Kmalu me je utrudil sen. Trepalnice so same padle. Stisnila sem se v temen kotiček, kjer sem našla malo slame. Zaspala sem... Ne vem, kako dolgo sem spala. Ko sem se prebudila in osvestila, sem opazila, da se skrinja naglo kotali. Tresla se je, drgetala, škripala. Pod podom se je razlegalo enakomerno ropotanje: »Ta-tata! Ta-tata! Ta-tata...« Vozila sem se. Kam? V neznani svet... Vzdihnila sem... Šlo mi je na jok..., Premagala sem solze. Misli sem si, da v moji novi prigodi to ne pomore. Če se bom jokala ali ne, — skrinja me bo vozila in zbijala svoj nadležni: Ta-tata, ta-tata!

Eh! Bolje je pojesti to rdeče jabolko... Izborna je bilo! Sladko in polno oživljajočega soka. Izvrstno je ugasilo žejo. Uh! Uh! Uh! Kaj se je tam premaknilo za kupom jabolka? Skrila sem se, toda okoli nisem spustila z nasprotnega kota. Kmalu sem zagledala skuštrano svetlo glavo. Črez hip sem ugledala prestrašen obraz dečka. Kako je to dobro — imam tovariša! Morda se sprijazniva?

»Ah! Ah! Ah!« sem radostno zaklicala in mu vrgla jabolko. Deček je prestrašen zakričal in se skril. Šla sem k njemu z iztegnjeno roko.

Sedel je za kupom jabolka. Iz njegovih oči je odseval strah. »Prosim oprostjenja... milosti!« je šepetal in pomolil glavo.

Morda je mislil, da ga hočem udariti? Gledala sem nanj osupla. Dvignil je glavo in gledal name. V velikih, modrih očeh so migljale solze in radost. »Opica?« je zašepetal. »Mala, lepa opica v oblecki?«

Vzel me je oprezno na roko, pritisnil me k sebi, poljubil me na glavo. Odgovorila sem mu z ljubkovanjem. Tako dolgo ga že nisem občutila. Srci sta nama močno bili. Jokala sva oba. Začela sem pripovedovati novemu prijatelju o svojih prigodah. Ni razumel, toda smehljaj se je in mi gladil ročici. Naposled je dejal: »Vem, da mi nekaj govoriš. Ne morem te, opica, razumeti. Povem tebi o sebi. Gotovo me tudi ti ne razumeš, vendar ti povem.«

Posadil me je sebi na kolena, pogrnil nožici s polovico plaščka in nadaljeval:

»Hodim po vaseh in mestecih z Jožefom. Jožef je akrobat. Nekdaj je bil slaven. Sedaj je — star in bolan. Sicer pa je vedno pijan...

Pije džin in whisky... Naučil me je svojih umetnosti... Jaz dajem predstave, a Jožef bije na boben. Če gledalci ne vržejo v njegov klo-buk nobenega novca, me Jožef tepe.

»O=O=O=O!« sem zaklicala.

»Da! Da!« je rekel deček, gledajoč name z osuplim pogledom. »Tepe me! Pravi: 'Ti, Pavle, ne znaš zabavati slavnega občinstva!' In vnovič me tepe...«

Pavelček je vzdihnil in si z dlanjo otrl solze iz oči.

»Jožef je sedaj obolel... Leži v mali vasici in ječi... Ukazal mi je iti v mesto in mu kupiti zdravila... Denarja mi ni dal. Povedal mi je, naj beračim. Za nabrane groše sem moral kupiti zdravilo. Storil

sem, kakor je rekel. Zdravilo sem kupil. Sedaj se vračam... Zlezel sem v ta tovorni vagon... Bojim se, da me sprevodnik odkrije. Po-tem me natepe in vrže ven...«

Poslušajoč Pavelčka, sem se jokala in se vedno bolj pritiskala k njemu.

»Opical!« je zašepetal. »Pojdiva skupaj k Jožefu! Naučim te umetnosti. Bova služila dosti denarja. Jožef me potem ne bo te-pel...«

»Ah! Ah! Ah!« sem zarenčala veselo. Takoj sem vzljubila tega bledega, tihega dečka. Nisem ga hotela zapustiti. Očividno me je razumel. Prijel me je in me poljubil v sam gobček. Vozila sva se ves dan. Sedela sva stisnjena drug k drugemu in sva se gostila z jabolki. Bilo mi je tako mirno in veselo! Zdelo se mi je, da sem z 'Ori=Orijem. Skrinja namreč, ki jo Pavelček imenuje vagon, je zelo veselo drdrala: »Ta-tata! Ta-tata!« Naposled je drdranje prenehalo. Deček je odsunil vrata in oprezno pogledal ven: »Morava zbežati, opica! Pripeljali smo se!« Vzel me je za roko in z enim skokom sva bila na tleh.

Nekdo je kričal in tekel za nama. Pavelček je bežal kakor rjava, brza antilopa na savani. Držala sem se ga močno za vrat. Bežala sva dolgo. Šele ko so nas obdala drevesa, se je Pavelček ustavil.

»Za tem gozdom leži vasica. Tam sem pustil bolnega Jožefa. Morava se malo oddahniti...«

Sedela sva pod drevesom. Vzela sem iz žepa jabolko in ga podala dečku. Razveselil se je, ker je bil žejen in segret od hitrega bega. Kakšna sreča imeti prijatelja! Sedaj že vem, da ne poginem... Bova si medsebojno pomagala in si vse delila. Kakor to jabolko...

Dan prvega nastopa.

Spoznala sem Jožefa.

Bil je to siv človek z rdečim obrazom. Šepal je in s težavo hodil ob palici.

Jožef ima debelo palico. Mar je s to palico tepel Pavelčka?! Sicer pa se mi Jožef ni zdel zloben. Je vedno žalosten in molčeč. Gredoč vedno miga z ustnicami. Kakor bi nekaj neprestano zvečil. Zelo se je razveselil zdravila, a še bolj ga je razveselil moj prihod. Drugi dan je že lahko popolnoma dobro hodil.

»Pavelček,« je dejal tiho, »nimamo denarja. Moramo prirediti predstavo.«

»Dobro!« je odgovoril potrpežljivi deček. »Tako bom zvonil in tolkel na boben.«

Vzel je nekaj velikega in okroglega. Začel je razbijati s kratkim klinom s kroglico na koncu. Jožef sam je zvonil. Zo-Zo je zvonila, če je klicala služkinjo. Ura je tudi zvonila. Jaz poznam zvonček. Samo nisem vedela, da se nahajajo tako veliki, kakršnega ima Jožef.

Od vseh strani so se zbirali ljudje. Stali smo na trgu sredi naselbine.

»Skrij opico pod plahto, pa jo pozneje pokaži občinstvu. To bo sijajna točka!« je rekel Jožef Pavelčku.

»Opica je modra,« se je odzval deček. »Kmalu jo naučim hoditi po rokah in prevračati kozolce. Tedaj bomo dobro zaslužili!«

»O-o-o-o!« sem zaklicala. »Jaz znam hoditi po rokah in prevračati kozolce!«

Nista razumela, ker se še nista utegnili naveseliti se. Samo smehljala sta se mi. V tem nas je obdala gruča ljudi. Sedela sem pod plahto. Skozi luknjico sem vse videla. Jožef je bil na boben. Pavelček se je zaletaval in se prevračal v zraku. Kričal je glasno: »Hop!« Jožef je ponavljal za njim »Hop!« Deček je hodil po rokah in skakal skozi kolo. Končno je prišla vrsta name. Odslonili so plahto in me pokazali občinstvu. Jožef je pripovedoval:

»To je šimpanz. Najmodrejša med afrikanskimi opicami!«

V gruči so se razlegli kriki in smeh. Otroci so iztegovali k meni ročice. Spustili so me v sredo.

»Sedaj vam pokažem, kaj znam!« sem si mislila.

Začela sem hoditi na rokah in prevračati kozolce. Jožef in Pavelček sta osupnila od začudenja. Zlezla sem na boben in z njega napravila v zraku saltomortale double.

Gruča gledalcev je tulila. Okoli so ploskali z rokami. Jožef in Pavelček sta tudi ploskala in kričala od veselja. Videč splošno navdušenje sem dala prst v gobček in zažvižgala na vso moč. V bližini se podeči psi so se z lajanjem zapodili v beg. Z bližnje strehe se je dvignila splašena jatica belih ptičev. Gledalci se niso mogli dovolj načuditi.

Jožef mi je poljuboval roke, Pavelček pa imel solze v očeh. V Jožefov klobuk so se sipali veliki in mali obročki denarja. Nabral si je tega precejšen kupček! Bila sem ponosna in srečna.

Ha: Dobro šolo mi je dal »striček« Ori-Ori. Kdo bi mogel pričakovati, da mi bodo te »stričkove« šale kdaj kaj koristile?! In vendar so koristile! In še kako!

»Ti si velika umetnica!« mi je dejal Jožef po predstavi. Sem »umetnica«? Kaj to pomeni?

Gotovo nekaj dobrega, ker je Jožef to govoril ves ginjen in navdušen.

»Ti si moja prijateljica, moja mala, ljubljena opica!« mi je zašepetal Pavelček.

To mi je napravilo resnično radost! Slabo je le to, da so mi pri prekopicavanju počile hlačke...

Bila sem utrujena...

(Dalje prihodnjič.)

Marijana Željeznova-Kokalj:

Milufinčkova pesem.

Mama sinčka
popestuže,
sin medvedka
privzdiguje,
petelinčka
prekucuje.

Tinga-tanga, tinga-tan,
pride tiho zlati sanj.
Nese mama v postelj sinčka
in medvedka, petelinčka.
Noč zemljo s temo zasuje –
pripovedka
se končuje.